



Federale Overheidsdienst  
**Justitie**

# **JUSTITIEPLAN** **EEN EFFICIËNTE JUSTITIE** **VOOR MEER RECHTVAARDIGHEID**

Koen Geens  
minister van Justitie

18 maart 2015



***“No battle was ever won according to plan, but no battle was ever won without one.”***

- Dwight D. Eisenhower -



# Plan-methode op maat van uitdaging

- » 9 december 2014 (budget Justitie): belofte om met een Justitieplan te komen tegen de lente 2015
- » Is ongebruikelijk dermate 'open' te communiceren bij beleidsvoorbereidend werk
- » Methode laat draagvlak toe: eerst zich breed informeren, vervolgens plan communiceren, dan aftoetsen, tenslotte legifereren





# hink – STAP - sprong

- » **hink:** hertekening gerechtelijk landschap (→ 2014)
- » **STAP:** *back office – Justitieplan (2015)*
  - raderwerk van justitie moet geolied worden
  - focus op kerntaken: output verminderen via input
  - Justitieplan gevolgd door vier “potpourri”-ontwerpen
- » **sprong:** *front office – basiswetgeving (2016-2019)*
  - Burgerlijk recht, mib van erfrecht-huwelijksvermogensrecht
  - Ondernemingsrecht (faillissements-vennootschapsrecht)
  - Strafrecht en strafvordering



# Uitgangspunten

- » Evenwichten in justitie, onder meer tussen betaalbaarheid en kwaliteit
- » Besparingen in justitie: op termijn realiseerbaar
- » Maatregelen op korte termijn (2015-2016)
- » Gunstige impact op werklast en efficiëntie
- » Startschot voor diepgaande hervormingen
- » Samen met alle actoren van justitie, ten voordele van de burger



# Inhoudstafel

- I. Enkele cijfers
- II. De burgerlijke rechtspleging: minder talrijke en meer efficiënte procedures
- III. Efficiënte aanpak van criminaliteit en onveiligheid
- IV. Efficiënt functionerende justitiediensten

# I. Enkele cijfers - output

- » > 1 miljoen rechterlijke beslissingen per jaar
- » Gemiddeld 850 euro per beslissing
  
- » > 11.000 gedetineerden (> 1/3 voorlopige hechtenis)
- » > 100 gedetineerden per 100.000 inwoners
- » Gemiddeld 50.000 euro per jaar





# I. Enkele cijfers – personeel/gebouwen

- » > 22.000 medewerkers
- » Ca 50-50 RO-gevangenissen
- » ca 2.500 beroepsmagistraten (=21,7/100.000 inwoners)
  
- » > 350 gebouwen (waarvan 34 gevangenissen)



# I. Enkele cijfers - financiën

- » Budget van 1,7 miljard euro (+ 150 miljoen euro voor gebouwen): < 0,5 % BBP
- » Verhouding personeel kosten: 74-26
- » Werking + investeringen, incl. gebouwen: ½ miljard
- » Verhouding RO-gevangnissen: 52-33
- » **750 miljoen euro eigen inkomsten (>40% van de justitie-uitgaven)**
- » 2015: 124 miljoen euro besparingen (53 miljoen euro op personeel)



# Eigen inkomsten van justitie

- » 70,8 miljoen euro niet-fiscale ontvangsten:
  - 57 mio Belgisch Staatsblad
  - 9 mio Kansspelcommissie
  - 1 mio Regie Gevangenisarbeid
  - 3 mio NICC
- » 671,9 miljoen euro geïnd door Financiën
  - 36 mio griffierechten
  - 59,1 mio gerechtskosten
  - 1 mio euro rechten en boeten rechtsbijstand
  - 27 mio fonds slachtofferfonds
  - 517,8 mio penale boeten
  - 31 mio verbeurverklaringen



## II. Burgerlijke rechtspleging: minder en efficiëntere procedures

- » Doelstelling: efficiënt en kwaliteitsvol
  - laagdrempelige toegang en toch geen misbruiken
  - combinatie kwaliteit/snelheid: tussenkomst magistraten beperkter en efficiënter maken
  - Beslechting geschillen binnen een jaar
  
- » Minder procedures
  - Valorisatie eerste aanleg / minder hoger beroep
  - Geen procedures indien al uitvoerbare titel
  - Minder procedures voor vrederechter en familierechtbank



# II. Burgerlijke rechtspleging (vervolg)

## » Efficiëntere procedures

- Grondige hervorming “ingereedheidbrenging”
- Aanpassing vormgebreken
- Structurering conclusies -> eenvoudiger motivering
- Focus op essentie bij verstek
- Facultatieve tussenkomst openbaar ministerie in burgerlijke zaken
- Alleenzetelende rechter
- Verdergaande informatisering
- Hervorming procedure onbetwiste facturen
- Hervorming collectieve schuldenregeling



## II. Burgerlijke rechtspleging (vervolg)

- » Stimuleren alternatieve oplossingstrajecten
- » Evenwichtige tweedelijnsrechtsbijstand en aantrekkelijke rechtstbijstandsverzekering



# III. Veiligheid - straffen

- » Doelstelling: eigentijds penaal en penitentiair beleid
  - oordeelkundig gebruik van het strafrecht als sanctie-apparaat
  - optimale combinatie vergelding – reclassering, waarbij opsluiting ultieme straf is
  - strafuitvoering op maat van gedetineerde/geïnterneerde conform standaarden EVRM
  
- » Middelen
  - Wat is strafwaardig? (depenalisering / beleid)
  - Herziening van de straffenschaal
  - Geen gevangenisstraf < 1 jaar
  - Nieuwe autonome straffen





# III. Veiligheid – hervorming strafuitvoering

- » Minimale duur: 1/2 in plaats van 1/3 of 2/3
- » Tot 5 jaar
  - in principe automatische vrijlating mits vervullen voorwaarden
  - Procureur kan de zaak voor de strafuitvoeringsrechtbank brengen
- » Boven 5 jaar
  - systematische tussenkomst strafuitvoeringsrechtbank
- » Veroordeelden zonder wettig verblijf: invrijheidstelling op voorwaarde van niet-terugkeer



# III. Veiligheid - strafprocesrecht

- » Uitbreiding mini-instructie (huiszoeking, tap, ...)
- » Aanpak procedurefouten
- » Versterken buitengerechtelijke afhandeling (minnelijke schikking, bemiddeling, betalingsbevel)
- » Betekening dagvaarding per (aangetekende) brief
- » Regeling rechtspleging zonder raadkamer
- » Guilty plea
- » Beperken verstek
- » Assisen: minder zaken door correctionalisering



# III. Veiligheid – voorlopige hechtenis

- » Raadkamer elke twee maanden: in nabijheid van de gevangenis
- » Beperking voorlopige hechtenis (herziening bepaalde straffen):
  - 1-3 jaar: enkel via elektronisch toezicht
  - 3-5 jaar: maximale duur van bv 4 maanden
  - 5 jaar: verlengbare maximale duur van 6 maanden
- » Personen zonder wettig verblijf
- » Verlenging aanhoudingsduur 24u (Gw.)



# III. Veiligheidsbeleid

- » Evenwicht efficiëntie – privacy
- » Kadernota Integrale Veiligheid
- » Performante en goed samenwerkende inlichtingendiensten
- » Overheveling fysieke beveiliging van Veiligheid van de Staat naar politie
- » Efficiënte inning verkeersboetes (“Crossborder”)



# III. Veiligheid: gevangenen en geïnterneerden

- » Inwerkingtreding penitentiaire wetgeving
- » Gezondheidszorg gedetineerden
- » Toezicht en klachtenrecht
- » Detentieplanning
- » Geïnterneerden:
  - 4.000 geïnterneerden waarvan 1,000 in de gevangenis
  - Betere rechtspositie
  - Aangepast zorgtraject via uitbouw forensisch psychiatrisch zorgnetwerk
  - Beveiligd klinisch observatiecentrum (POKO)



# IV. Efficiënte justitiediensten - ICT

- » Elektronisch dossier
- » Hardware
- » Stappenplan
- » Maatregelen korte termijn:
  - e-Box
  - e-Depot
  - e-Deposit
  - e-PV
  - Databank vonnissen en arresten
- » Pilotproject: rechtbanken van koophandel



# IV. Efficiënte justitiediensten

- » Uitgaven beheersen
  - Hervorming gerechtskosten
  - Schaalvoordelen
  - Minder verplaatsingen
- » Inkomsten verhogen
  - Betere inning penale boetes
  - Hervorming rolrechten
  - Verbetering werking COIV





# IV. Efficiënte justitiediensten (vervolg)

- » Doordacht gebouwenbeleid:
  - Masterplan gevangenissen
  - Masterplan gerechtsgebouwen
- » Efficiënter intern beheer van rechtbanken
- » Mindere vredegerichten
- » Proefproject eenheidsrechtbank
- » Betere personeelsbeheer:
  - Grotere mobiliteit
  - Langer werken



# IV. Efficiënte justitiediensten - beheersautonomie

- » Beheersovereenkomsten tussen minister en zetels vanaf 2017
- » Overdracht van middelen en bevoegdheden op het gepaste beheerniveau
- » Gekoppeld aan meetbare doelstellingen rond gerechtelijke achterstand, kortere doorlooptijden en efficiënter beheer



# IV. Efficiënte justitiediensten – penitentiair personeel

- » Intensief sociaal overleg in 7 werkgroepen
- » Verlof voorafgaand aan pensioen (VVP)
- » Vorming personeel
- » Rationalisering werkmethodes
- » Gegarandeerde dienstverlening
- » Veiligheidskorps



# Stap voorwaarts

## » Uitvoering Justitieplan: de stap

- Vier “potpourri”-wetsontwerpen in 2015
- Speciale wetten (bv. internering)

## » Wetboeken: de sprong

- Zomer 2015: krachtlijnen vaststellen
- Uitschrijven met behulp van klankbordcommissie
- Voorleggen aan regering en parlement met oog op aannahme in 2016-2018



Koen GEENS  
Minister van Justitie  
Waterloolaan 115  
B-1000 BRUSSEL  
Telefoon: +32 (0)2 542 80 11  
[info.kabinet@just.fgov.be](mailto:info.kabinet@just.fgov.be)

